

Kávésok Lapja

XV. évfolyam

A Budapesti Kávésok Ipartestületének hivatalos lapja
Megjelenik kéthetenként

8. szám

Szerkesztőség :
Budapest VIII József-körút 38 1/5, Tel.: 1-303-75

Felelős szerkesztő :
DR. HAVAS NÁNDOR

Kiadóhivatal :
Budapest, VIII. Rökk Szilárd u. 31 Tel.: 1-314 00

Emlékeztető Mit várhatunk?

MIRŐL NE FELEDKEZZÉK MEG?

Április 20-ig tartoznak a vigalmi adóközösség tagjai április havi átalányukat megfizetni.

Április 25-ig befizetendő a személyzet illetnyeiből levont kereseti-, külön- és rokkantellátási adó.

Április 26-án (szerdán) délután 1 órakor előjárósági ülés az ipartestület tanácstermében.

Május 5-ig megfizetendő a II. negyedévi üzletbér első részlete.

Május 6-ig megfizetendő a vigalmi adóközösségben nem lévő kávéházak vigalmi adója.

Május 10-ig az adóközösség tagjai tartoznak megfizetni május havi forgalmi és fényüzési adó-átalányukat.

Május 15-ig fizetik a fényüzési adót azok, akik nem tagjai az adóközösségnek.

Meghívó.

A Budapesti Kávésok Ipartestületének Előjárósága folyó évi április hó 26-án (szerdán) délután 1 órakor az ipartestület üléstermében

Ü L É S T

tart, melyre az előjáróság t. tagjait meghívja.

Budapest, 1939. április 15-én.

Dr. Havas Nándor s. k.
főjegyző

Mészáros Győző s. k.
elnök

Megjött a tavasz és a melegedő idő és ragyogó napsugár új gondokat hoznak a téli — immár háttérbe szoruló — gondok helyébe

Nem a terraszok felállításával járó költségek és munkálatokra gondolunk, de arra, hogy mit várhatunk a tavaszi és nyári időszaktól, mely üzleteink egy részére már ősidőktől kezdve bizonyos stagnálást, másoknak viszont konjunkturát jelentett.

Régebbi időkben az u. n. „városi” üzletek a téli hónapok alatt legalább megkerestek annyit, hogy a nyári esőkkent forgalom terheit megbirták, viszont a „nyári” üzletek — ideértve a nagyobb járdakerttel bírókat — ez idő alatt keresték meg a téli ráfizetést.

Mi lesz most? Mit várhatunk a tavasz és a nyártól?

A „városi” üzletek az elmúlt téli hónapokban alig kerestek annyit, hogy kötelezettségeiknek éppen hogy meg tudtak felelni, a nyári hónapok deficitjének fedezésére szolgáló tartalékaik aligha vannak. Pedig ez az időszak a szokásos renoválások ideje, amelyek költségeit is valahonnan elő kell teremteni.

A „nyári” üzletek jövője még bizonytalanabb. Ezek látogatóinak egyrésze a külföldről, másrésze a belföldről a fővárosba érkező idegenekből telik ki. A fővárosi közönség tehetősebb része nyaral és így ez is kiesik a kávéházi forgalomból. Külföldről jövő idegenforgalmunk, — mint köztudomású — a múlt év óta tekintélyesen visszaesett. A nemzetközi idegenforgalom propagálására hivatott szervezetek munkája is korlátozott.

A belső idegenforgalom lehetőségeit pedig az általános gazdasági és politikai viszonyok szabják

56 év óta a főváros vezető tejüzeme a

KÖZPONTI TEJCSARNOK

Budapest, VII., Rottenbiller-utca 31.

Telefon: *146—265.

ELSŐRENDÜ MINŐSÉGÜ TEJ- ÉS TEJTERMÉKEK

Telefon: *146—265.

360 fióküzlet, 1000-nél több árusítóhely

Kávéházak, szállodák, tejivók, kávémérések szállítója

meg, bár ezek a tényezők a külföldi idegenforgalom alakulásában sem közömbösek.

Kétségtelen, hogy senkinek sincs kedve otthonát elhagyni szórakozás és üdülés végett akkor, amikor a lapok nap-nap mellett súlyos világválságról számolnak be. Az utazási nehézségek, vizum, vám és valuta kérdések megnehezítik a határokon való átlépést. Ilyenformán erőteljes — valóságos értéket jelentő — forgalomra alig van remény.

Pedig a magyar vendéglátóipar teljes felkészültséggel várja az elkövetkező időket.

Belső idegenforgalmunk szempontjából örömmel vártuk és várjuk a visszacsatolt területekről érkező magyar testvéreinket. Ezeken a területeken az új viszonyokba való átrendeződés, a szükséges és függőben levő közigazgatási és gazdasági kérdések rendezése még mindig folyamatban van, úgy, hogy szórakozást jelentő utazásokra — a közeli hónapok folyamán alig van remény.

Ily módon hogyan fogjuk átküzdeni a nyarat? Mit lehet tenni a forgalom csökkenésével és pangásával szemben?

Kétségtelen, hogy a vendéglátó üzemek készen állanak a forgalom bármily méretű felfokozódására és lebonyolítására.

A kérdéssel az illetékes hatóságoknak kellene foglalkozni. A vendégipar leromlása nem lehet közömbös a hatóságoknak sem, mert ez iparok kulturális jelentőségük mellett a közpénztárak legjobb — sok-sok milliót beszogáltató — adófizetői. Nem közömbös tehát, ha az adózók tönkremenetelével az adó is elmarad.

Ha a külföldi idegenforgalom kialakulásának nehézségei vannak, az illetékes tényezőknek oda kell törekedni, hogy ezek a nehézségek leküzdésnek és a propaganda olyan terenumokra terjesztésnek ki, ahol a nehézségek kisebbek és könnyebben leküzdhetők.

Ha a nyugatról jövő forgalom a világpolitikai

helyzet alakulásánál fogva megnehezült, nincs akadálya annak, hogy a közvetlen közelünkben fekvő Balkán és Kelet forgalmát fejlesszük és hazánkba irányítsuk. Meg vagyunk győződve arról, hogy kellő propaganda, utazási kedvezmények és könnyítések révén e téren értékes eredményeket lehetne elérni.

Egy másik — teljesen intern jellegű intézkedés lenne a vendéglátó üzemek helyzetének némi könnyítése. Sokszor panaszkodtunk a tulajdonság miatt, mely már igazán elérkezett az elviselhetőség határára, annál is inkább, mivel az elvben teljesen jogosult szociális problémák megoldása még nehezebbé tette iparunk helyzetét. Ki kellene mondani, hogy a vendéglátóiparok terhei nem fokozhatók, sőt fokozatosan leszállítandók.

Még egy eszmét kell felvetnünk iparunk és a többi iparágak érdekében. Mint említettük, most van a szokásos renoválás ideje. Bár a mai viszonyok csak ritkán adnak módot az ily munkálatok költségeinek viselésére, arra való tekintettel, hogy ezek a munkák rendszerint tekintélyes összegeket juttatnak más iparágaknak, kívánatos lenne, hogy ezeknek költségei — a háztartozási költségek analogiájára bizonyos adókedvezményben részesítenek. Ilyképp megkönnyebbítenék ezeknek a renoválási munkák elvégzése és az érdekelt többi iparágak számára értékes munkaalkalmak nyílnának.

Adóközösségi közgyűlés

— 1939. április 6. —

Az utóbbi évek folyamán az a gyakorlat alakult ki, hogy a lefolytatott vizsgálatok és tárgyalások eredményeképp megtartja az adóközösség alakuló közgyűlését.

Igy volt ez ebben az évben is, amikor az alakuló közgyűlés április 6-ára hivatott össze.

Az adóközösség tagjai úgy látszik nem tulságos mértékben érdeklődtek a megalakulás iránt, mert a jelentkezett tagoknak csak harmadrésze jelent meg a közgyűlésen.

Ezek névsora a következő:

Mészáros Győző elnök, Gál Arnold, Szabó Samu, dr. Strausz Vilmos alelnök, v. Bertha Gyula, Boross Attila, Brett József, Buzási Árpád, Czinner Sándor, Deák Sándor, Blüh Vilmos, Gellért Zsigmond, Gordon Sándor, Hircsák György, Jovics Jenő, Erős András, Kaiser Sándor, Koch Elemér, Kreiner Pál, Dobó Emil, Kraszner Menyhért, Lendvai József, Ottó Dezső, Reichmann József, Sugán Gyula, Szlavek Károly, Szegő András, Suba Endre, Tarján Vilmos, Tihaméry Kálmán, Vas József;

A székesfővárosi m. kir. pénzügyigazgatóság képviselőjében dr. Farkas József p. ü. titkár jelent meg.

Mészáros Győző elnök a közgyűlést megnyitotta. Üdvözölte a pénzügyigazgatóság képviselőjét és a megjelent kartársakat. A jegyzőkönyv vezetésével dr. Havas Nándor főtitkárt bizta meg, annak hitelesítésére Deák Sándor és Ottó Dezső közgyűlési

**SZENT
ISTVÁN
CSALÁDI SÖR**

1 1/2 literes
zárt palackokban

a
Kőbányai Polgári Serfőzde
gyárlmánya

tagokat bizta meg.

Majd bejelentette, hogy a kir. pénzügyigazgatósággal, illetőleg pénzügyminisztériummal folytatott tárgyalások véget értek és így az adóközösséget az 1939. évre meg kell alakítanunk. Közli, hogy az adóközösségnek az 1938. évben 114 tagja volt, ezek közül az év folyamán ki-zárattott 2 tag, új tagként felvétetett 2 tag, az 1938. év végén összesen 114 tagunk volt.

Ezek közül az 1939. évre jelentkezett 111 tag, új (a múlt évben nem szerepelt) tagok száma 5, az adóközösség az 1939. évre 116 taggal alakul meg.

A lefolytatott tárgyalások eredményeképp a kincstár az általányösszeget — a múlt évi forgalomnak megfelelően — némileg módosítva állapította meg.

Arra való tekintettel, hogy az adóközösség immár 12 éve jól funkcionál és kartársainknak értékes szolgáltatásokat tett, indítványozza, hogy a közgyűlés az 1939. évi adóközösség megalakulását mondja ki.

Ennélfogva a következő javaslatot terjeszti elő: „A Budapesti Kávésok Fényüzési és Forgalmi Adóközösségének 1939. április 6-ára egybehívott közgyűlése kimondja, hogy az adóközösséget az 1939. évre megalakítja és meghatalmazza az elnökséget, hogy a vonatkozó jegyzőkönyvet írja alá.”

A közgyűlés elnök indítványát hozzászólás nélkül egyhangulag elfogadta.

Ezután elnök indítványára a közgyűlés kimondotta, hogy az előző években érvényben volt eljárás szabályokat továbbra érvényben tartja, és pedig:

a) Az adóközösségi járulékok mindenkor a tárgyhónap tizedik napjáig fizetendők.

b) A két havi általányösszeggel hátralékban levő tagok az adóközösségből kizárhatók.

Sugár Gyula az indítványt elfogadja. Saját részéről javasolja, hogy az adóközösség munkájának zavartalan volta érdekében kérjük annak három évre való rögzítését.

Tarján Vilmos, dr. Strausz Vilmos a rögzítés ellen szólalnak fel, mire

Elnök arra kéri Sugár Gyula közgyűlési tagot, hogy indítványától álljon el.

Ennek megtörténte után a közgyűlés az előterjesztett eljárási szabályokat egyhangulag megszavazta.

A napirend következő pontja az adóközösség tisztikarának megválasztása volt. Főtitkár bemutatta a következő jelöléseket:

Elnök: Mészáros Győző, Alelnökök: Szabó Sámuel és dr. Strausz Vilmos.

Az intézőbizottság teendőit az elnökség végzi.

Kivető bizottság vitéz Bertha József, Klauber József, Lendvay József, Paulin Lajos.

Felszólamlási bizottság: Elnök: a pénzügyigazgatóság kiküldötte.

Tagok: Ottó Dezső, Tihaméry Kálmán, Tarján Vilmos, Weingruber László, Szlavek Károly, Bagaruss János, Bauer György, Steuer Lóránd.

A közgyűlés az előterjesztéshez egyhangulag

hozzájárult, mire elnök a megnevezetteket megválasztottaknak jelentette ki.

Ezután elnök a kir. pénzügyigazgatóság képviselőjének, a többiek az elnök kezébe az előirt fogadalmat letették.

A napirend utolsó pontja az 1937. évről szóló elszámolás tudomásulvétele és a tartalék felosztása volt.

Elnök jelentette, hogy az adóközösségnek az 1937. évben 118 tagja volt, akinek terhére összesen 313.628.63 pengő iratott elő. A kivetett adókból a kincstárnak 313.014.52 pengőt fizettünk be. Minthogy a kivetett adóösszeg teljes mértékben befolyt, az adóközösség költségeit pedig a kezelési költségek és kamatok fedezték, veszteségünk ez évben nem volt.

Ennélfogva módunkban áll, hogy az adóközösség az 1937. évre befolyt tartalékot teljes összegében visszafizessük.

Ennélfogva a következő határozati javaslatot terjesztette elő:

„A Budapesti Kávésok Fényüzési és Forgalmi Adóközösségének 1939. évi április hó 6-ra összehívott közgyűlése az 1937. évi kezeléssel szőlő jelentést és elszámolást tudomásul veszi, jóváhagyja és a felelős tisztikárnak a felmentvényt megadja

Egyben elhatározza, hogy az 1937. évi adóközösségi tartalékot teljes összegében az 1937. évi adóközösség tagjainak jóváírja, illetve visszatéríti az alábbi módozatok mellett:

1. Annak az adóközösségi tagnak, aki az 1937. évi adóközösségnek tagja volt és az 1939. évben is az, a visszajáró összeget az 1939. évi számláján írja jóvá.

2. Azoknak az adóközösségi tagoknak, akiknek hátralékuk van, azt tartozásuk apasztására fordítja.

meg, bár ezek a tényezők a külföldi idegenforgalom alakulásában sem közömbösek.

Kétségtelen, hogy senkinek sincs kedve otthonát elhagyni szórakozás és üdülés végett akkor, amikor a lapok nap-nap mellett súlyos világválságról számolnak be. Az utazási nehézségek, vizumi, vám és valuta kérdések megnehezítik a határokon való átlépést. Ilyenformán erőteljes — valóságos értéket jelentő — forgalomra alig van remény.

Pedig a magyar vendéglátóipar teljes felkészültséggel várja az elkövetkező időket.

Belső idegenforgalmunk szempontjából örömmel vártuk és várjuk a visszacsatolt területekről érkező magyar testvéreinket. Ezek a területeken az új viszonyokba való átrendeződés, a szükséges és függőben levő közigazgatási és gazdasági kérdések rendezése még mindig folyamatban van, úgy, hogy szórakozást jelentő utazásokra — a közeli hónapok folyamán alig van remény.

Ily módon hogyan fogjuk átküzdeni a nyarat? Mit lehet tenni a forgalom csökkenésével és pangásával szemben?

Kétségtelen, hogy a vendéglátó üzemek készen állanak a forgalom bármily méretű felfokozódására és lebonyolítására.

A kérdéssel az illetékes hatóságoknak kellene foglalkozni. A vendégipar leromlása nem lehet közömbös a hatóságoknak sem, mert ez iparok kulturális jelentőségük mellett a közpénztárak legjobb — sok-sok milliót beszogáltató — adófizetői. Nem közömbös tehát, ha az adózók tönkremenetelével az adó is elmarad.

Ha a külföldi idegenforgalom kialakulásának nehézségei vannak, az illetékes tényezőknek oda kell törekedni, hogy ezek a nehézségek leküzdésnek és a propaganda olyan területekre terjesztésük ki, ahol a nehézségek kisebbek és könnyebben leküzdhetők.

Ha a nyugatról jövő forgalom a világpolitikai

SZENT ISTVÁN CSALÁDI SÖR

1 1/2 literes
zárt palackokban

a
Kőbányai Polgári Serlőzde
gyárlmánya

helyzet alakulásánál fogva megnehezült, nincs akadálya annak, hogy a közvetlen közelünkben fekvő Balkán és Kelet forgalmát fejlesszük és hazánkba irányítsuk. Meg vagyunk győződve arról, hogy kellő propaganda, utazási kedvezmények és könnyítések révén e téren értékes eredményeket lehetne elérni.

Egy másik — teljesen intern jellegű intézkedés lenne a vendéglátó üzemek helyzetének némi könnyítése. Sokszor panaszkodtunk a tulajdonság miatt, mely már igazán elérkezett az elviselhetőség határára, annál is inkább, mivel az elvben teljesen jogosult szociális problémák megoldása még nehezebbé tette iparunk helyzetét. Ki kellene mondani, hogy a vendéglátóiparok terhei nem fokozhatók, sőt fokozatosan leszállítandók.

Még egy eszmét kell felvetnünk iparunk és a többi iparágak érdekében. Mint említettük, most van a szokásos renoválás ideje. Bár a mai viszonyok csak ritkán adnak módot az ily munkálatok költségeinek viselésére, arra való tekintettel, hogy ezek a munkák rendszerint tekintélyes összegeket juttatnak más iparágaknak, kívánatos lenne, hogy ezeknek költségei — a háztartozási költségek analogiájára bizonyos adókedvezményben részesítenek. Ilyképp megkönnyebbítenék ezeknek a renoválási munkák elvégzése és az érdekelt többi iparágak számára értékes munkaalkalmak nyílnának.

Adóközösségi közgyűlés

— 1939. április 6. —

Az utóbbi évek folyamán az a gyakorlat alakult ki, hogy a lefolytatott vizsgálatok és tárgyalások eredményeképp megtartja az adóközösség alakuló közgyűlését.

Igy volt ez ebben az évben is, amikor az alakuló közgyűlés április 6-ára hivatott össze.

Az adóközösség tagjai úgy látszik nem tulságos mértékben érdeklődtek a megalakulás iránt, mert a jelentkezett tagoknak csak harmadrésze jelent meg a közgyűlésen.

Ezek névsora a következő:

Mészáros Győző elnök, Gál Arnold, Szabó Samu, dr. Strausz Vilmos alelnök, v. Bertha Gyula, Boross Attila, Brett József, Buzási Árpád, Czinner Sándor, Deák Sándor, Blüh Vilmos, Gellért Zsigmond, Gordon Sándor, Hircsák György, Jovics Jenő, Erős András, Kaiser Sándor, Koch Elemér, Kreiner Pál, Dobó Emil, Kraszner Menyhért, Lendvai József, Ottó Dezső, Reichmann József, Sugár Gyula, Szlavek Károly, Szegő András, Suba Endre, Tarján Vilmos, Tihaméry Kálmán, Vas József;

A székesfővárosi m. kir. pénzügyigazgatóság képviselőjében dr. Farkas József p. ü. titkár jelent meg.

Mészáros Győző elnök a közgyűlést megnyitotta. Üdvözölte a pénzügyigazgatóság képviselőjét és a megjelent kartársakat. A jegyzőkönyv vezetésével dr. Havas Nándor főtitkárt bízta meg, annak hitelesítésére Deák Sándor és Ottó Dezső közgyűlési

tagokat bizta meg.

Majd bejelentette, hogy a kir. pénzügyigazgatósággal, illetőleg pénzügyminisztériummal folytatott tárgyalások véget értek és így az adóközösséget az 1939. évre meg kell alakítanunk. Közli, hogy az adóközösségnek az 1938. évben 114 tagja volt, ezek közül az év folyamán ki-záratott 2 tag, új tagként felvétetett 2 tag, az 1938. év végén összesen 114 tagunk volt.

Ezek közül az 1939. évre jelentkezett 111 tag, új (a múlt évben nem szerepelt) tagok száma 5, az adóközösség az 1939. évre 116 taggal alakul meg.

A lefolytatott tárgyalások eredményeképp a kincstár az átalányösszeget — a múlt évi forgalomnak megfelelően — némileg módosítva állapította meg.

Arra való tekintettel, hogy az adóközösség immár 12 éve jól funkcionál és kartársainknak értékes szolgáltatásokat tett, indítványozza, hogy a közgyűlés az 1939. évi adóközösség megalakulását mondja ki.

Ennélfogva a következő javaslatot terjeszti elő:

„A Budapesti Kávésok Fényüzési és Forgalmi Adóközösségének 1939. április 6-ára egybehívott közgyűlése kimondja, hogy az adóközösséget az 1939. évre megalakítja és meghatalmazza az elnökséget, hogy a vonatkozó jegyzőkönyvet írja alá.”

A közgyűlés elnök indítványát hozzászólás nélkül egyhangulag elfogadta.

Ezután elnök indítványára a közgyűlés kimondta, hogy az előző években érvényben volt eljárás szabályokat továbbra érvényben tartja, és pedig:

a) Az adóközösségi járulékok mindenkor a tárgyhónap tizedik napjáig fizetendők.

b) A két havi átalányösszeeggel hátralékban levő tagok az adóközösségből kizárhatók.

Sugár Gyula az indítványt elfogadja. Saját részéről javasolja, hogy az adóközösség munkájának zavartalan volta érdekében kérjük annak három évre való rögzítését.

Tarján Vilmos, dr. Strausz Vilmos a rögzítés ellen szólalnak fel, mire

Elnök arra kéri Sugár Gyula közgyűlési tagot, hogy indítványától álljon el.

Ennek megtörténte után a közgyűlés az előterjesztett eljárási szabályokat egyhangulag megszavazta.

A napirend következő pontja az adóközösség tisztikarának megválasztása volt. Főtitkár bemutatta a következő jelöléseket:

Elnök: Mészáros Győző, Alelnökök: Szabó Sámuel és dr. Strausz Vilmos.

Az intézőbizottság teendőit az elnökség végzi.

Kivető bizottság vitéz Bertha József, Klauber József, Lendvay József, Paulin Lajos.

Felzólamlási bizottság: Elnök: a pénzügyigazgatóság kiküldötte.

Tagok: Ottó Dezső, Tihaméry Kálmán, Tarján Vilmos, Weingruber László, Szlavek Károly, Bagaruss János, Bauer György, Steuer Lóránd.

A közgyűlés az előterjesztéshez egyhangulag

hozzájárult, mire elnök a megnevezetteket megválasztottaknak jelentette ki.

Ezután elnök a kir. pénzügyigazgatóság képviselőjének, a többiek az elnök kezébe az előírt fogadalmat letették.

A napirend utolsó pontja az 1937. évről szóló elszámolás tudomásulvétele és a tartalék felosztása volt.

Elnök jelentette, hogy az adóközösségnek az 1937. évben 118 tagja volt, akinek terhére összesen 313.628.63 pengő iratott elő. A kivetett adókból a kincstárnak 313.014.52 pengőt fizettünk be. Minthogy a kivetett adóösszeg teljes mértékben befolyt, az adóközösség költségeit pedig a kezelési költségek és kamatok fedezték, veszteségünk ez évben nem volt.

Ennélfogva módunkban áll, hogy az adóközösség az 1937. évre befolyt tartalékot teljes összegében visszafizessük.

Ennélfogva a következő határozati javaslatot terjesztette elő:

„A Budapesti Kávésok Fényüzési és Forgalmi Adóközösségének 1939. évi április hó 6-ára összehívott közgyűlése az 1937. évi kezeléssel szembeni jelentést és elszámolást tudomásul veszi, jóváhagyja és a felelős tisztikárnak a felmentvényt megadja.

Egyben elhatározza, hogy az 1937. évi adóközösségi tartalékot teljes összegében az 1937. évi adóközösség tagjainak jóváírja, illetve visszatéríti az alábbi módozatok mellett:

1. Annak az adóközösségi tagnak, aki az 1937. évi adóközösségnek tagja volt és az 1939. évben is az, a visszajáró összeget az 1939. évi számláján írja jóvá.

2. Azoknak az adóközösségi tagoknak, akiknek hátralékuk van, azt tartozásuk apasztására fordítja.

Finom teakeverékek

Speciálisan kávéházi igényeknek
erős és aromás, gyorsan festő

Imperiál — Royal — Angol rendszerű teakeverékek

originál 250 és 5 kg-os ládákban,
uzsyzintén kimérve is beszerezhetők:

Kávésok Áruforgalmi R.-T.-től

Budapest, VIII, József-körút 38.

Telefon: 1—392—77.

(Nagyobb mennyiség lekötése esetén külön árajánla

3. Azoknak, akiknek hátraléka nincsen és most nem tagjai a közösségnek, a javukra mutató összegét készpénzben kiutalja.

Az ezen intézkedések végrehajtása után mutatkozó maradék összeget, a befolyt késedelmi kamatokat, kezelési költségeket, stb. a testület közhasznú célokra utalja át.

A közgyűlés elnök jelentését meglelégedéssel vette tudomásul és az előterjesztett határozati javaslatot egyhangúlag elfogadta, annak végrehajtásával az elnökséget bízta meg.

A napirend tárgyai kimerítettén, elnök a megjelenteknek köszönetet mondott és a közgyűlést be-rekesztette.

Pintér Jenő: Magyar iparosok nyelvvédő könyve

Pintér Jenőnek, a budapesti tankerület kir. főigazgatójának, a kiváló irodalomtörténésznek, pedagógusnak és a magyar nyelv tisztasága buzgó harcosának jelen könyve igen jelentős határköve egy több mint évszázados törekvésnek és küzdelemnek. Ennek lényege a magyar ipar magyar mivoltának kidomborítása azáltal is, hogy a magyar ipari műszavakat használjuk a sok idegen mesterszó helyett. Jelen ismertetésünkől messze elvezetne, ha ipari nyelvünk elnémetesedésének okait kutatnánk. Itt csak arra utalunk, hogy ezt nemcsak a bevándorolt német iparosság idézte elő, hanem igen nagy mértékben az is előmozdította, hogy a magyarországi céhi rendtartások szerint iparoslegényeink a kötelező vándoréveket (akkor 10—12 esztendő is), az örökös tartományokban és a német-római szent birodalom városaiban töltötték el. Így tehát ne csodálkozzunk, hogy magyarabb városaink legmagyarabb iparosai is elfelejtették az ősi magyar ipari

Schillinger Anna Gőzmosógvár RT.
Budapest VI. ker.
Telefon 121-385. Vörösmarthy-utca 47b.
Az ország legnégyibb, modernül berendezett gőzmosódája.

műszavakat és idegen szavakat használtak. A kötelező vándorlás megszűnte után a későbbi nemzedékek nem is tudták, hogy műszavaik — nem magyarok.

Már a múlt század harmincas éveiben a Magyar Tudós Társaság, (a magyar nyelv tisztaságának hivatott őre és istápolója), fájdalommal állapította meg, hogy régi magyar kézművesi műszavaink egészen háttérbe szorultak, sőt jórészt feledésbe merültek. Meg is indult a gyűjtés országsszerte 1832 és 1835 között. Így került az Akadémia birtokába a „magyar mesteremberek között divatozó műszavak“ gyűjteménye és pedig Czéh János győri, Horváth Zsigmond balatonmelléki, Kállay vasmegeyi, Szabó Elek, Ferenczi János, B. Lakatos János székelyföldi, Kölcsey Ferenc nagykárolyi, Balázsházi János sátoraljaujhelyi, Kiss János soproni és Udvardy János egri gyűjtése. Sajnos, hogy a viszonyok mostohasága és politikai okok miatt a gyűjtések évtizedekig felhasználatlanul és kiadatlanul ott heverték az Akadémia könyvtárában.

Egy látható eredménye azonban mégis volt e mozgalomnak. 1835-ben megjelent Kassics Ignác könyve: „A Magyar Országai Mester-embereket, czeknek Legényeit, és Tanítványait, nem különben a Mester Czéheket illető Kegyelmes Királyi Rendeléseknek kivonatai.” Könyve előszavában megmondja, hogy az indította őt „mind azon K. Kir. Rendeléseket, melyek a Czéhbéli Tárgyokban kiadattak, öszveszedni és azokat Anya Nyelvünkre fordítva olly rendel előadni, hogy ezeknek esmeretébe, nem csak azok, kiknek a felsőbb Rendeléseknek fentartását eszközteni hivatalos kötelességökben áll, hanem azok is, kik azokat megtartani tartoznak, könnyen eljuthassanak és könnyű módon áttallathassák azt, a mely egy vagy a másik Czéhbéli Tárgyban zsinor mértékül szolgál.“

Közel ötven évig porosodtak az Akadémia könyvtárában az 1832—1835. évi gyűjtések, míg az Akadémia nyelvtudományi bizottságának egyik ülésén 1882 őszén szóba került, hogy ezt a gyűjtést ki kellene egészíteni, de nem az Akadémia tagjaival, hanem az ipartestületek útján. A felhívás elszomorítóan gyenge eredménnyel végződött. Ezt és az 1832—1835 évek közti gyűjtést azután a nyelvtudományi bizottság kiadta Frecskay Jánosnak „azzal a megtisztelő megbizással — írja Frecskay munkája előszavában — hogy a mit a Találmányok Könyve négy kötetében és a Mesterségek Könyvtára három kötetében megkezdttem, most a Mesterségek Szótárában folytassam.“

Frecksay nagy szorgalommal látott hozzá munkájához, két ízben maga is gyűjtő utra indult és 1912-ben az Akadémia kiadásában meg is jelent a „Mesterségek Szótára”. A 751 oldalra terjedő könyv azonban, minden egyebektől eltekintve, már

csak tulmagas ára miatt sem teljesithette hivatását, mert vajjon hány magyar kis- és középiparos engedhette meg magának 1912-ben, hogy a mesterségek szótárát megvegye, mikor annak ára 24 korona volt?!

Az Akadémia ezen kiadványa tehát lehet igen kitünő nyelvészeti- és történelmi segédkönyv, de tulajdonképeni célját csak igen csekély mértékben mozdíthatta elő, hiszen a legtöbb ipartestületi könyvtár sem szerezhette meg azt, még kevésbé az egyes iparosok.

Azóta harminchétf év mult el és most itt fekszik előttünk *Pintér Jenő* könyvének első része. Az utnak indulása tapasztalt és bölcs gyakorlati érzéssel bíró szülőre vall. Nem a tudósok számára írt könyvtárak polcain porosodó ezeroldalas életmunkát *Pintér Jenő*, hanem az élet és ezer meg ezer iparos számára írt hozzáférhető, néhány fillérért megszerezhető és így a nyelvvédelem céljainak megfelelő könyvet. A férfi iparágak első része jelel most meg az ácsok, asztalosok, stb. 37 iparág, köztük a kávések, pincérek, szakácsok, szállodások és vendéglősök magyarító szakszótárával.

Amíg *Frecskay* munkájának nagy hátránya, hogy ahol a gyűjtésekben nem talált megfelelő magyar szót, ott „gyártott” egyet, igen sokszor nem valami szerencsésen, addig *Pintér Jenő* az iparostanonciskolák fiuival és leányaival gyűjtette össze azt az anyagot, melyet szakszerűen megrostálva és rendszeresítve, most kiadott, eléje téve két igen hasznos és szükséges tudnivalót: *hogyan írjunk?* és *hibás kifejezések*.

Ez a könyv alkalmas arra, hogy teljesítse azt

a hivatást, amire *Frecskay* könyve az említett okoknál fogva képtelen volt, tudniillik azt, hogy megtisztítsa a magyar iparos nyelvet a befészkelődött idegen szavaktól s valóban nyelvvédő könyve legyen a magyar iparosnak.

Hogy hibái vannak-e *Pintér Jenő* könyvének? Iát igen. Legfőbb hibája, (amiről azonban a szerző nem tehet s e hiba igen könnyen pótolható) az, hogy a vallás és közoktatásügyi minisztérium még *nem tette kötelező tankönyvvé az összes polgári-, ipar- és tanonciskolákban*.

Majd ha ez is megtörtént, akkor lesz a könyv ténylegesen záró határköve a több mint százéves magyarító törekvésnek.

MAZSÁRY BÉLA.

Ujabb miniszteri rendelet az iparigazolvány kiadásáról

A kereskedelmi miniszter ujabb körrendeletet intézett a törvényhatóságok vezetőihez az iparigazolványok, illetve iparendélyek kiadásával kapcsolatban. Tudvalevően még mind fennáll e tárgyban a kormány korlátozó intézkedése, amely szerint a kérdés végleges rendezéséig csupán az iparügyi minisztérium adhat kivételes indokolt esetekben iparendélyeket és iparigazolványokat. Az ezirányban előterjesztett és megfelelően felszerelt kérvénye-

Pénzt hoz;

*biztos hasznot hoz az az áru,
amellyel mindig megelégedettek
a vevők:*

Franck
és KÁVÉPÖTLÉK
Kneipp
MALÁTA KÁVÉ

Gschwindt-féle

Aqua vitae és egyéb likörkülönlegességek, főzelék és gyümölcskonzervek

ket az I. foku iparhatóságok terjesztik fel javaslatokkal együtt a minisztériumba.

Az új rendelet megismétli a korábbi rendeleteknek ama szakaszait, amelyek a folyamodványok mellékleteiről szólnak és amely szerint a folyamodó természetes személynek, részvénytársaságnál, szövetkezetnél az igazgatóság valamelyik tagjának, kft.-nél és rt.-nél a társaság valamennyi tagjának, ugyancsak az alkalmazni kívánt felelős üzletvezetőjének erkölcsi bizonyítványát, állampogári, vagy illetőségi bizonyítványát, saját és házastársuk születési anyakönyvi kivonatát kell csatolni.

A folyamodvány felterjesztése kapcsán az I. foku iparhatóság saját tudása, valamint a szükséghez beszerzett tudakozódása alapján a következő körülmények tekintetében köteles véleményes jelentést terjesztetni a miniszterhez: 1. A folyamodó személyi és családi viszonyairól, vagy egyéb körülményeiről, amelyek a kérelem teljesítését méltányossá teszik, vagy megtagadását indokolják 2. A folyamodó a tervbevétt iparát személyesen kívánja-e gyakorolni és nem abból a célból kéri-e az iparigazolványt, vagy engedélyt, hogy az ipart olyan személy részére gyakorolja, aki saját személyében előreláthatóan nem kapna engedélyt. 3. A folyamodó vállalkozásának eredményessége, vagyoni viszonyai, egyénisége és szakmabeli tudása alapján valószínűnek ítéhető.

Változások a borvidékek terén

A Felvidék visszacsatolásával kapcsolatban a m. kir. Földművelésügyi Miniszter a borvidékek beosztásán az új helyzethez képest változtatásokat volt kénytelen eszközölni, ezekhez képest:

A közismert Tokajhegyaljai zárt borvidék kibővült, amennyiben az ellenséges megszállás alól felszabadult Kistoronya és Szőlöske községek hegyi szőlői ezután a tokajhegyaljai zárt szőlőterülethez tartoznak.

Új borvidékekkel is találkozunk. Ez a „Beregi Borvidék”, amely magában foglalja Bereg és Ugo csa k. k. e. vármegyék, Beregszász megyei városának, továbbá Bene, Beregadó, Beregsom, Mezőkasszony, Nagymuzsaly és Zápszony községeinek határában fekvő hegyi szőlőket. Ezzel kapcsolatban a nyírségi borvidékekből kiemeltettek azon területek melyek a Beregi Borvidékhez csatoltattak a fentiek szerint.

Hattyu gőzmosó és fehérnemű kölcsönző vállalat
száraz vegytisztítás és festés
Budapest VII., Klauzál utca 8. Telefon 138-559
Az ország legnagyobb gőzmosó üzeme, legmodernebbül berendezve! Legkíméletesebb mosási rendszer.

A Felvidéki Borvidék pedig a következőkben módosult: magában foglalja Komárom és Esztergom vármegyék dunaparti részét, Nyitra és Pozsony k. e. e. vármegyék, Bars és Hont k. e. e. vármegyék, Nógrád, Gömör, Kishont, Ung vármegyék. Miskolc és Kassa t. h. j. városok, továbbá Pest vni., váci, gödöllői és aszóni járásainak területén fekvő összes szőlőket. Heves vármegye pétervásári, gyöngyösi és egri, hatvani járásainak a területén fekvő azokat a szőlőket, amelyek a végrehajtás tárgyában kiadott rendelet 11—13. pontjai alatt felsorolt borvidékbe belesorolva nincsenek, Borsod vármegye területén fekvő azokat a szőlőket, amelyek ezen §. 14. pontjai alatt felsorolt borvidékbe besorolva nincsenek, Bereg és Ugocsa k. e. e. v. területén fekvő azokat a szőlőket, amelyek a jelen §. 14. pontja alatt besorolva nincsenek, s végül Abauj-Torna vármegye és Zemplén vármegye területén fekvő azokat a szőlőket, amelyek a tokajhegyaljai borvidék zárt területébe besorolva nincsenek.

A rendkívüli fegyvergyakorlatra bevonultak családtagjainak segélyezése

A honvédelmi miniszter és a pénzügyminiszter 13.440. Eln. 18—1939. számú körrendeletével a rendkívüli fegyvergyakorlatra bevonultak családtagjainak segélyezése tárgyában valamennyi vármegyei és városi törvényhatóság első tisztviselőjének és Budapest székesfőváros polgármesterének, továbbá valamennyi pénzügyigazgatóságnak, pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőségnek, adóhivatalnak körrendeletet adott ki, melyben többek között az alábbiakat mondja:

Rendkívüli családi segélyben kell részesíteni mindazokat a legénységi állományban levő legényeknek családtagjait, akik bármely címen katonai szolgálatra bevonultak vagy honvédelmi munkára igénybevettek. Az a körülmény, hogy karpaszományos minőségben szolgáló egyén altiszti vagy tisztjelölti fokozatba lép elő, a családi segélyre való igényt nem érinti.

A honvédelmi munkára igénybevétt személy családi segélyezése szempontjából a már ismertettek az irányadók. A rendelet értelmében tehát a katonai szolgálatot teljesítő egyén fogalma alatt a honvédelmi munkára igénybevétt egyént is érteni kell.

A rendelet további része a segélyben részesítendő családtagokat sorolja fel, valamint ismerteti a családi segéllyel kapcsolatos eljárást.

Fűzfotelek (teraszra) új P 4.80 Kerti butorok -
billiárdasztalok
 (behuzás — javítás). Kuglifelszerelés
üveg - porcelánáru
 legolcsóbban
Fried Király utca 44.
Kölcsönzés!

Kiegészítő rendelkezés a gyermeknevelési pótlékkal kapcsolatban

Illetékes törvényt magyarázat alapján helyeshitve közöljük, hogy a gyermeknevelési pótlékról szóló 1938. évi XXXVI. tc. hatálya alá tartozik: a napszamos, a munkás, a szolgálta, (az altiszt), az iparossegéd és a hasonló alkalmazottak. A törvény hatálya alá esik tehát a segédmunkás, a szakmunkás, az előmunkás, a kocsis- és gépjárműkísérő, a takarító, a tüzoltó, az éjjeliőr, a kapus stb. Nem esik azonban a törvény hatálya alá: a kereskedősegéd és a tisztviselő, valamint a tanonc.

Abban a kérdésben, hogy valamely vállalat hány munkavállalót foglalkoztat, a számadási év egész tartama alatt a megelőző naptári év átlagos munkaslétszáma irányadó. Miután a számadási év július 1-től a következő év június 30-ig terjed, tehát pl. 1939. év első hat hónapjában az 1937. évi munkavállalói létszámot kell alapul venni, míg 1939. év második hat hónapjában az 1938. évi adatok veendőek alapul. Nyomatékosan figyelmeztetjük a Kartársakat, hogy az 50.000—1938. Ip. M. sz. rendelet 3. paragrafusának 2. bekezdése értelmében a gyermeknevelési pótlék fizetésére kötelezett vállalatok a reájuk kirótt járulék negyed részét most április hó 5-ig a szakmai családi pénztár csekkszámájára befizetni tartoznak.

A további járulékok befizetési határideje július 5. és október 5.

Ipari és kereskedelmi rendelkezések a honvédelmi törvényben

A honvédelemről szóló 1939. évi II. törvény cikk számos olyan rendelkezést tartalmaz, amely a kereskedőkre és iparosokra is kötelezettséget állapít meg.

Igy mindenekelőtt a leventekötelezettségre vonatkozó szakasz előírja, hogy minden ifjút, annak az évek augusztus hó 31-ig napjáig, amelyben 12-ik életévét betölti, leventekötelezettségének nyilvántartásbavétel céljából be kell jelenteni és ezt a bejelentést a 18 éven aluli leventekötelesekre vonatkozólag abban az esetben, ha a leventeköteles nem törvényes képviselőjének háztartásában él, az a munkaadó köteles megtenni, akinek felügyelete alatt az illető áll.

Köteles a munkaadó gondoskodni arról is, hogy a felügyelete alatt álló leventeköteles ifju ennek eleget is tegyen.

A kereskedő- és iparossegédek tényleges katonai szolgálata után a munkaadó visszavenni köteles, ha két héten belül a munkaadónál jelentkezik. Vonatkozik ez a kötelezettség a legalább egy év óta szolgálatot teljesítő tisztviselőkre is. Kivételnek akkor van helye, ha a visszavétel a munkaadó üzemenek időközi megváltozása miatt lehetetlen.

Részletesen szabályozza továbbá a törvény az ipartelepek igénybevételét, a honvédelmi szempontból fontos vállalatok különleges engedélyezési eljárását, a közszükségleti cikkek átengedését és a honvédelmi munkakötelezettséget.

Negyven millió pengő kivitelnek felelt meg hazánk idegenforgalma 1937-ben

Szellemes hasonlattal láthatatlan exportnak szokás nevezni az idegenforgalmat. Valóban a hazánkba érkező idegenek annyi összegű kivitelt jelentenek, amennyit itt elköltenek, bár rendkívül nehéz megállapítani ennek összegét. A statisztikát ez a kérdés rendkívül érdekli.

Az idegenforgalmi szakférfiak vizsgálatai is a statisztikából indulnak ki. Első megállapításunk az, hogy a Budapestre érkező idegenek egynyolcada luxus szállodában, két nyolcada elsőrendű, négy nyolcada másodrendű és ismét egynyolcada harmadrendű szállodákban száll meg. A szállodai irányarak ismertek és ennek alapján tudjuk, hogy a luxusszállodák vendégei részéről 27, az elsőrendű szállodák vendégei részéről 18, a másodrendű szállodák vendégei részéről 11.25 és a harmadrendű szállodák vendégei részéről 7.20 pengő napi szállodai ellátási költség számítható. Ezek szerint a Budapestben megforduló idegenek napi átlagos szállodaköltsége 14.40 pengő lehet. Ehhez körülbelül megegyezően ennyit kell számítani, mint azt az összeget, amit a külföldiek a szállodán kívül napon-

Ajánlok mindennemű **üveg, porcellán és zámáncédenyeket** legelőnyösebb áron.
Gocs edénybolt. Állandó edénykölesözés.
 Budapest, VIII. Ór ucca 4. Telefon: 33-66 44.

STUDIUM

**dákó és
írókréta**

Gyártja
Budapesti Kréta, Vegyészeti Gyár és Keresk. Rt.

Kapható: Telefon: 186-351 és 189-423
Budapesti Kávésok Áruforgalmi R.-T.

ta költenek.

A budapesti szállodákban 1937-ben megfordult 182.747 külföldi és 653.363 éjszakát töltött itt. Ennek alapján 18.8 millió pengőre tehető az idegenek itteni lakási és ellátási költsége. Nem szabad figyelmen kívül hagynunk a magánlakásokban megszállt idegenek által elköltött összegeket sem. Annál kevésbé, mert a magánlakásokban megszállt idegenek által elköltött Székesfőváros Idegenforgalmi Hivatalának reprezentatív adatgyűjtése szerint a magánlakásokban megszállt külföldiek száma igen tekintélyes és ezek átlagosan nem három, hanem hat és fél éjszakát töltenek itt. Természetes, hogy ezeknél nem számíthatunk fel olyan összeget, mint a szállodákban és penziókban megfordult idegeneknél és számításaink alapossága értelmében csak 7.20 pengővel számoljuk ezek napi kiadásainak átlagát. A budapesti magánlakásokban 1937-ben 81.125 idegen fordult meg, akik eszerint 3.8 millió pengőt költöttek el itt. Nem hanyagolható el a hazánkban megfordult idegenek utazási költsége sem. Tekintetbevéve a fővárosnak, mint legforgalmasabb idegenforgalmi gócnak az országhatároktól mért távolságát és azt a körülményt, hogy az idegenek rendszerint igen jelentős menetdíjkedvezményeket kihasználva utaznak, 7.5 millió pengőben kereshetjük azt az összeget, amit utazásra költöttek.

Ez a három összeg együttvéve több mint 30 millió pengőt jelent, pedig ez az összeg még csak a Budapesti idegenforgalom bevétele. A Székesfőváros Idegenforgalmi Hivatala most már a vidéki fontosabb idegenforgalmi helyek statisztikáját is gyűjti. Lehetőség van tehát arra, hogyha nem is teljességében, de legalább részben meghatározhasunk a vidék idegenforgalmának pénzforgalmát. Ezen a címen nem kevesebb, mint 5.2 millió pengőt számíthatunk, anélkül, hogy túlzásba esnénk.

Pörkölt kávé keverékeink

közismerten elsőrendű minőségeit

keletindiából

behozott új különleges kávéfajkkal módosítottuk amiattl ezok finomsága még az eddiginél is jobban fokozódott.

Kérjen próbafőzéshez mintát

Kávésok Áruforgalmi Rt.-nál Budapest, VIII., József-körút 38.

Telefon: 139-277.

Saját pörkölő üzem

Racionál szolgálatra bevonult tanoncok tanviszonya

Mihez tartás végett közöljük a m. kir. iparügyi miniszter ur e tárgyban kiadott 70.828—1934. K. M. szám a. rendelet „Az iparostanoncnak katonai szolgálatra való bevonulása és onnan való visszatérése esetén az 1922:XII. t. c. 102. §-ának 1. és 2. bekezdésében foglalt rendelkezéseket, kell alkalmazni. Ezek szerint ha a tanviszony a tanonc hibáján kívül a szerződésben megállapított tanidő lejárt előtt megszűnik és a tanidőből annak egyötöd részénél kevesebb marad kitöltetlenül, a tanoncot segédi vizsgára kell bocsátani. A segédi vizsgálat sikertelensége esetén az iparhatóság a tanoncnak erről bizonyítványt ad, melynek alapján a tanoncot a tanidő hátralévő részére szakbavágó munkakörben új tanszerződés nélkül is alkalmazni lehet. Ennek az időnek az elteltével a tanoncnak a segédi vizsgálatot meg kell ismételnie. Amennyiben a tanidő hátralévő része a tanidő egyötöd részénél több, az iparhatóságnak azon kell lennie, hogy a tanidőnek még kitöltetlen részére új tanszerződés alapján ugyanabban a szakmában, esetleg más munkaadónál lehetőleg a tanoncot érő minden hátrány nélkül nyerjen elhelyezést. Ugyanezen rendelet értelmében katonai szolgálatra bevonult tanoncok katonai szolgálata kitöltése után régi munkaadója részéről újból tanoncul szerződése esetén, a tanoncok létszámára megállapított korlátozás alól az iparhatóság a 152.288—1931. K. M. sz. rendelet 3. §-a alapján kivételt engedélyezhet. A rendeletre hivatkozással a munkaadó igazolja, hogy a tanonc bevonulása után egészítette ki létszámát az üzeme terjedelméhez segédek számához képest megengedett létszámig és azt, hogy a szolgálattól visszatérő tanonc nála bevonulás előtt a megengedett létszám keretében volt alkalmazásban.

Kristály ásványos forrásvíz csak Szent Lukács védjeggyel eredeti

H I R E K

Előjárósági ülés

Felhívjuk előjárósági tagjaink figyelmét, hogy testületünk előjárósága f. évi április hó 26-án (szerdán) déli egy órakor tartja április havi ülését. Kérjük az előjáróság és számvizsgáló bizottság tagjait, hogy az ülésen minél nagyobb számban vegyenek részt.

Adóközösségi értesítés

Mint lapunk más helyén közöltük, a Budapesti Kávésok Forgalmi- és Fényüzési Adóközössége megalakult. A kivető bizottság is munkáját elvégezte és a kivetésről szóló értesítések a legközelebbi napokban szét fognak küldetni. Kérjük az érdekelteket, hogy a vonatkozó értesítéseket kísérjék figyelemmel.

Zenekarok betegségélezési bejelentése

Figyelmeztetjük kartársainkat arra, hogy a zenekarok tagjainak betegségélezési (akár OTI, akár MABI) nem szabad az illető kávéház bejelentésével — annak törzsszámán — teljesíteni, hanem azt a zenekarvezető saját neve alatt kell megtenni.

Nem állapítják meg a tanoncok legalacsonyabb fizetését

Az Ipartestületek Országos Szövetsége magáévá tette azokat az egybehangzó ipartestületi kérelmeket, amelyek odahanyultak, hogy az iparban alkalmazott tanoncok munkabéreinek megállapítása ellen tiltakozását fejezze ki. Illetékes helyen a kérdésre vonatkozóan a következő felvilágosítással szolgáltak: Szándékában volt ugyan az illetékes hatóságoknak az iparban alkalmazott tanoncok legalacsonyabb munkabereit megállapítani, azonban egy részleges kísérlet tapasztalatai azt mutatták, hogy egy ilyen rendelkezés csak károsan befolyásolná a tanoncnevelést. Megnyugtatóként közöljük, hogy az iparban alkalmazott tanoncok legalacsonyabb munkabéreinek megállapítását célzó tervet elejtették.

Az árkormánybiztos megvizsgálja az üzletbéréket is

Többször megírtuk, hogy a kereskedők és ipartizók védelmet kérnek a mai viszonyok, között különösen indokolatlan üzletbérémeiések ellen és ezzel kapcsolatban újból sürgetik a kereskedői tulajdon védelmének törvénybe iktatását. Rámutattunk arra a visszás helyzetre, amikor egyre több lesz az üres és kiadó üzlethelyiség, ugyanakkor egyes háztulajdonosok az üzletberek emelésével kísérleteznek. A mai gyenge forgalom mellett nagyobb üzletbér követelése a bírló tönkrehajtását jelenti, üzlethelyiséget változtatni pedig nehéz dolog, különösen annak, aki tőkije jelentékeny részét portálba s berendezésbe ölte bele. Ilyen körülmények között érthetően örömet keltett szakmai körökben az a hír, hogy az Árelenőrzés Országos Kormánybizto-

Salgó gőzmosógyár és fehérneműkölcsönző

A legmodernebb berendezés.
VI, Vörösmarty ucca 54.
Olcsó árak!

Mosás lágyítottvízben
Telefon: 116-286.
Pontos kiszolgálás

sa rövidesen megkezdí az üzletberek felülvizsgálását. Egyelőre még nem lehet tudni, hogy a konkrét esetekben beavatkozás is fogja-e követni, de az kétségtelen, hogy a béremelési kísérletek lekerülnek a napirendről.

Megnyílt az OTI új rendelőintézete

Az Országos Társadalombiztosító Intézet megépítette Visegrádi uca 47. szám alatt épült új rendelőintézetét. Az új rendelőintézet az V., VI. és XIII. kerület valamennyi igényjogosultja, kereken 80.000 érdekelt szakorvosi kezelését biztosítja.

Iparosokból szakoktatók

Németországban a mestervizsgát tett iparosokból két évi átképzés után ipari szaktanítók képezhetők. A kézműipar technikai és általános műveltségi emelkedését a szakiparosokból átképzett tanítóktól várják.

Korcsmák nyári nyitása

Április hó 1. napjától életbelépett a korcsmákra nézve a nyári nyitás, amely szeptember hó 3-ig tart. A nyári idény alatt a korcsmák hétköznapokon reggel 5 órakor nyithatnak. Vasár- és ünnepnapokon a nyitás változatlan marad: reggel 7 óra. Épp így változatlan a záróra is. Égetett szeszesital azonban hétfőn reggel 6 óráig kiszolgálni tilos, mert a vasárnapi szesztilalom 24 óráig tart, vagyis vasárnap reggel 6 órától, hétfő reggel 6 óráig.

Emelkedő forgalom a fogyasztási adó alá eső cikkekben

A M. kir. Statisztikai Hivatal most közölte a cukor-, sör-, ásványolaj és gyufafogyasztás szeptember-februári adatait, melyek csak annyiban hiányosak, hogy az ásványolajnál mellőzték a belső termelés adatait. Tudjuk azonban, hogy a külföldi, lippei és bükkszéki ásványolajtermelés olyan lendülettel emelkedik, hogy a behozatali szükséglet állandóan csökken. A cukorfogyasztás adataiból kiderül, hogy a cukorárak leszállítása következtében a kincstár semmit sem veszített, mivel a fogyasztás 28 százalékkal emelkedett, az emelkedés tehát nagyobb, mint az árleszállítás arányszáma. Mint-hogy a termelés csak 14 százalékkal növekedett, a tartalékkészletek nem csekély része is felhasználható volt. A sörfogyasztás 22 százalékkal, a benzinfogyasztás 24, a petróleumé 1 százalékkal növekedett, míg a kenőolajoknál csökkenés mutatkozott. Igen nagy azonban az emelkedés a gépolajok fogyasztásánál. Ha tekintetbe vesszük, hogy a gyufafogyasztás is nagyobb lett, láthatjuk, hogy a fogyasztási adó alá eső áruknál átlagosan 20-25 százalékos körüli emelkedés volt elérhető, ami azt jelenti, hogy az emelkedés nagyobb volt, mint amennyivel a lakosság növekedett a Felvidék visszacsatolása következtében. Így az állam adóbevétele is gyar-

rapodott, tehát jogos a remény, hogy az 1938—39-i költségvetési év tényleges adóbevétele nagyobb lesz az előirányzott összegnél. Az államháztartás egyensúlyát veszély azért sem fenyegeti, mert a hadfelszerelési kiadásokat nem a folyó bevételből, hanem a vagyonváltás és a beruházási kölcsön hozamából fedezik.

Kisfilmek a budapesti idegenforgalom szolgálatában

Az idegenforgalmi szervek állandó és agilis körültekintéssel foglalkoznak a propaganda megtervezésével és a külföldiek érdeklődésnek felkeltésével. Ezt a célt szolgálta az a terv is, amely szerint a Főváros Idegenforgalmi Hivatala Budapestről több kisfilmet készített és ezeket Európa és a tengerentúl világvárosaiban, a filmszínházakban bemutatják. A készülő kisfilmek Budapest látványosságain, idegenvonzó attrakcióin kívül, felölelik népi sajátosságainkat, azokat az idegenek számára is lenyűgöző és érdekes magyaros motívumokat, amelyek nemcsak az országban, de Budapesten is fellelhetők.

Az új kisfilmeket Markos Béla, a Székesfővárosi Idegenforgalmi Hivatal Igazgatója ellenőrzi, az ő véleménye alapján döntenek arról, hogy ezek a kisfilmek megkezdhetik-e idegenforgalmi propaganda-körutjaikat a külföld filmszínházaiban.

A papír ötpengősök bevonása

A Magyar Nemzeti Bank a forgalomban lévő, 1938. január 15-i kelettel ellátott 5 pengős címletű bankjegyeket 1939. február 1-től kezdődőleg a forgalomból bevonja.

A bevonásra kitűzött időtartam a magyar királyi kormány hozzájárulásával 1939. július 31-ig terjed, amelyik időpontig a behívott bankjegyeket, úgy mint eddig, fizetesként el kell fogadni.

Ennélfogva a Magyar Nemzeti Bank főintézetei a behívott bankjegyeket ugyancsak 1939. július 31-ig fizetéképpen vagy kicserélés végett elfogadják. Ez időpont után az említett bankjegyeket a Magyar Nemzeti Bank intézetei már csak kicserélés végett fogadják el.

1942. július 31-ével a Magyar Nemzeti Bank beváltási kötelezettsége a fentemlített bankjegyekre vonatkozólag a bank alapszabályainak 94. cikke szerint megszűnik.

Megjelent az új tejrendelet A hivatalos lap közli a minisztériumnak a tej értékesítéséről szóló rendelet kiegészítése tárgyában kiadott rendeletét. A rendelet kimondja, hogy a földművelésügyi miniszter minden tejipari vállalatához a szükséghez mérten egy vagy több állandó ellenőrt rendelhet ki. Az állandó ellenőr a tejipari vállalatokhoz beszállított és onnan elszállított tejet és tejterméket mind mennyiség, mind minőség szempontjából ellenőrzi. Az ellenőrök közhivatalnoki felelősség mellett járnak el és a büntetőtörvények alkalmazása szempontjából hatósági közegeknek tekintendők. Az ellenőrök kötelesek a tudomásukra jutott üzleti vagy üzemi titkot hivatali titokként megőrizni.

A földművelésügyi miniszter a rendelet értelmében megállapíthatja azt az összeget, amelyet a szé-

kesfőváros területén lévő tejipari vállalatok és tehenészetek, valamint a tejbehozatali igazolvánnyal rendelkezők a tej jobb minőségének biztosításával kapcsolatos kiadások céljaira kötelesek fizetni. Ez az összeg a tej után literenkint 1.05 fillért meg nem haladhat.

A rendelet értelmében amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással büntetendő, aki a kirendelt ellenőröknek a megbízással kapcsolatos működését akadályozza, vagy meghiúsítja és az az ellenőr, aki a megbízásánál fogja tudomására jutott üzleti, vagy üzemi titkot a maga vagy más számára felhasználja.

A földművelésügyi miniszter a rendeletnek a székesfővárosra vonatkozó rendelkezéseit fokozatosan egészben vagy részben az ország egyéb területére is kiterjesztheti. A rendelet hatálybalépésének napját a földművelésügyi miniszter állapítja meg és ő is hajtja végre a rendeletet.

Az OTI munkaadói igazolványok újabb beszerzési rendje. A belügyminiszter 148.082—1939. B. M. szám alatt rendeletet adott ki, amelyben elrendeli, hogy az Országos Társadalombiztosító Intézet a háztartási alkalmazottak részére szükséges munkaadói igazolványokat 20 fillér megtérítési díj ellenében, az egyéb biztosítottak, így az ipari munkások részére, díjmentesen szolgáltatja ki. Az űrlap beszerzéséről a segélyezést igénylő köteles gondoskodni s azt a munkaadó rendelkezésére bocsátani.

Az OTI köteles gondoskodni arról, hogy az űrlapok az Intézet központjánál, kerületi pénztárainál, kirendeltségeinél és megbízottainál rendelkezésre álljanak. Az űrlapokat a m. kir. postahivatalok és dohányárudák is árusíthatják, mégpedig a háztartási alkalmazottak részére darabonként 20 fillérért, az egyéb biztosítottak és így az ipari munkások részére is darabonként 2 fillérért.

A tavasz beálltával szíves figyelmébe ajánljuk tagtársainknak, hogy az 53 év óta fennálló *Paschka és Társa cég.* Budapest. V. Mária Valéria-u. 10. Telefon: 182—041. terraszok és kerthelyiségek részére a legmodernebb nap- és eső ellen védő ponyvaszerkezeteket készíti. Régi napellenzők modernizálását, átalakítását és rendbehozatalát is vállalja. A kávéházak, éttermek évtizedek óta a *Paschka és Társa* cégtől szerzik be a szükségleteiket és elsőrendű, megbízható és gondos munkájukkal mindenkori tagtársaink legjobb megelégedését érdemelték ki.

Tapétázás,

diszfestés és mázolás a legpazarabb kivitelben, emellett igen jutányos áron *Hantos Testvérek* cégnél (VI. Horn Ede-u. 5.) Ipartestületünk évtizedek óta kizárólagos szállítójánál.

„Chromo“ játékkártyák

ugy minőségileg, mint árban teljesen versenyképeseknek bizonyultak és az elmúlt év alatt igen sok kartársunk vezette be üzemében ezt az új márkát vendégeik teljes megelégedésére. — Gyártja: CHROMO Magy. Ált. Papirgyár Rt. Budapest, X. Füzér-u. 37—39. szám.

Ipari és közigazgatási hírek

A kir. Itélőtábla döntései a társadalombiztosítás köréből

A kir. Itélőtábla az 1938. év folyamán több fontos ítéletet hozott, amelyeket az alábbiakban ismertetünk:

A segélyezés, napibérosztály és bérhatár tekintetében nem tekinthető javadalmazásnak a munkaadó által az alkalmazottól átvállalt kereseti adó (XVII. 867—1937), sem a biztosítási járulékból a munkavállalót terhelő, de a munkaadó által átvállalt fele-összeg (XVII. 4466—1937).

A biztosítási járulék az üzemszünet napjaira is fizetendő, ha a munkaviszony akkor is fennállott. (XIX. 213—1938.)

Egy korábbi fizetési meghagyás jogereje nem zárja ki azt, hogy az intézet egy későbbi üzemmelenőrzés adatai alapján pótkirovást eszközölhessen. (XIX. 4.759—1937.)

Az árverési vétel csak akkor mentesíti az utódot az egyetemleges felelősség alól, ha az üzem folytatásához szükséges lényeges berendezés szereztetett meg árverésen és közvetlenül az üzemutód által. (XVI. 6.342—1938.)

Az üzemutódnak az üzemelődje hátralékáért egyetemleges felelőssége nem állapítható meg, ha az üzemhelyiségben az előd kocsmát folytatott, az utód pedig vendéglőt nyitott. (XVIII. 1.241—1938.)

Ha azonban az előd és utód által folytatott iparág azonos, az utód egyetemleges felelősségét az sem szünteti meg, ha az üzemet elődjénél modernebben rendezte be. (XVII. 346—1937.)

Az üzemutóddal szembeni elévülés akkortól számítódik, amikor az Intézet az üzemutódlásról tudomást szerez (XVI. 1.499—1938.).

A részvénytársasági igazgatósági tagot egyetemleges felelőssége alól kiskorúsága nem mentesíti (XIX. 3.120—1937.).

A részvénytársasági igazgatósági tag egyetemleges felelőssége a részvénytársaság zárgondnoki kezelése ideje alatt is fennáll (XVIII. 13.640—1936.).

A veszélyességi táblázatban meghatározott közepes veszélyességi arányszám leszállítását nem indokolja az, hogy az üzemben még sohasem volt jelentősebb baleset (XVII. 9187—1938.), hogy a korábbi veszélyességi táblázatbeli veszélyességi arányszám alacsonyabb volt (XVI. 7002—1938., XVII. 5675—1938.).

Üzemi baleset, ha a biztosított a házafelé vivő uton egy megtámadott munkástársa védelmében sérül meg (XVI. 9272—1937.).

Valamely testrész megrándulása baleseti esemény akkor, ha az a mindenkori munkavégzéssel kapcsolatban, de váratlanul s azonnal állott elő (XVII. 4776—938.). Az üzem érdekében kifejtett ténykedésre tekintettel üzemi a baleset akkor, ha a biztosítottat egy munkástársa munka közben azért sebzí meg, mert a biztosított őt gyorsabb munkavégzésre figyelmeztetéssel megharagította. (XVIa.

ABROSZT

színeset és fehéret
hangerlit és törülközőt összes
más fehérneműket és ponyvákat
kikészítőnél vegyen
kívánatra megbizottunkat küldjük

BLAU JENŐ

TEXTILÁRU KÉSZÍTŐK

BUDAPEST. V.

Telefon: 180-643 Gróf Tisza István ucca 11.

8490.—1937.). Az üzem határain kívül (az utcán) küldönci minőségben elszenvedett baleset kártalanítása a 6000—1933. M. E. rendelet 7. §-a alapján meg nem tagadható azon a címen, hogy a balesetet a biztosított gondatlansága idézte elő, mert a biztosított így is üzemi munkával volt elfoglalva (XVIII. 8833—1937.) A munkahelyről hazatérés utvonala — amelyen elszenvedett baleset még üzemi — a biztosítottnak csak mindennapi szállásáig terjed, s nem addig a lakásig, ahol a biztosított és családja a munkahelytől távolabb lakik (XVI. 11.126—1938.). Ha az üzem keretein belül alakult sportegyletet a munkaadó támogatja is, de a belépés nem kötelező, a munkaidőn kívül ott sportolás közben elszenvedett baleset nem üzemi (XVIIb. 14.289—1936.). Szabadnapon fizetési előleg felvételére menés a munkavisztonnyal nem kapcsolatos, az e-közben előálló baleset nem üzemi (XVIII. 2458—1938.). Nem üzemi jellegű a leventeoktatással kapcsolatban a leventeköteles biztosítottat ért baleset sem (XVII. 445—1937.). A biztosított által egy munkástársa temetéséről hazamenet közben elszenvedett baleset nem üzemi (XVIIb. 774—1938.). A tanoncoktatás szünetében az iskola területén kívül kerékpározás közben a tanoncot érő baleset nem üzemi (XVIa. 2179—1938.). Ha a baleset megtörténtének szemtanui nincsenek, a baleset megtörténte ellen szól az, hogy a kártalanítást kért bántalom már a baleset állított időpontja előtt is gyógykezeltetett, vagy, hogy ez a bántalom baleseti esemény nélkül is előállhat, továbbá hogy a biztosított az állítólag súlyos baleset után még napokig munkában maradt, végül ha a biztosított az állítólagos balesetről munkaadójának vagy orvosának említést nem tett (XVII. 11.239—1937.).

A munkaadó az intézettel szembeni baleseti kártalanítás megtérítési kötelezettsége alól nem szabadul akkor, ha az előírt óvoszerkezetet beszerezte, de a munkavállalók ellenőrzésének mellőzésével őket az óvoszerkezet igénybevétele alól hallgatólag mentesítette (XVII. 8625—1937.). Ha azonban a hatóság az általa előírt védőkészülék alakját, méreteit közelebb nem részletezte, a munkaadó a legjobb belátása szerint alkalmazott védőkészülék esetleges hiányosságából előálló baleset költségeiért megtérítéssel csak azért, mert célravezetőbb védőkészülék is van, nem tartozik (XVII. 2498—936.).

Társadalombiztosítási bíróság hatáskörébe nem tartozik az a per, amelyet a biztosított munkaadója ellen az intézettel szemben elévült baleseti kártalanítási igénye kielégítés céljából a beleset be nem jelentése címén indít (XIX. 6321—938.). A biztosításra nem kötelezett szükségmunkás baleseti kártalanítási igénye sem az Intézettel, sem munkaadójával szemben nem tartozik társadalombiztosítási bírói utra (XIX. 13.415—1937.).

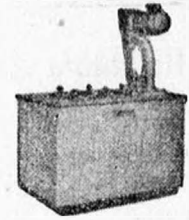
Alapított 1865. évtől

HENNEFELD R. T.

jégszekrénygyára

Budapest, VI, Ó-ucca 6. Tel.: 1-120-26
1-156-46

Szab. jégszekrények, sörkimérő készülékek, autom. elektromos hűtőszekrények és hűtőkamrák

Címre ügyelni: csak Ó ucca 6.Jéghűtésű és ön-
működő elektromos
fagylalkészítőgépek
konzervátorok és
jégkészítőkKedvő fizetési feltételek!
Arjegyzék* ingyen és bérmentve**Ifj. Grünwald Mór**

Ferenc József rakpart 6.

Telefon 1-838-39. — Üveg és porcellán

Márványbólépületburkolást, portálokat, kávéházi asztalokat minden
szinben a legolcsóbb árban készít**Kronemer Dávid** márványipari üzemeBudapest, X, Kőbányai ut 39. (Hungária körút sarok)
Telefon: 1-378-69.

Kapható:

Berkovitspapíráruhágyár
kávéházi, éttermi és
cukrászati kellékek**BUDAPEST,**
VII., SÍP UCCA 4
Telefon 142 531**DEKA
OLINA**
TOLLFOGYÁJO KÜLÖNLEGESSÉG**NAGY IGNÁC** pincefelszerelési
címkek raktára**BUDAPEST, VII., KÁROLY KÖRUT 9.**Ajánlja dusan felszerelt raktárát, u. m.: borszivattyúk,
szűrőgépek, palaecok, parafadugók, címkek stb. T. 141-515

Ha szereti a fehérneműjét, mosasson a fehérnemű gondozóval!

GÓZMOSÓ Speciális kelmefestő és vegytisztító
vállalat. Kilós ruha tisztításnál az in-
gek kézzel lesznek vasalva Főüzlet:
Budapest, VIII. Baross útca 122. Tel. hívó: 14-40-48
Kilós ruhát lágyított vízzel klórmentesen kezeljük*Csakis***PIATNIK
KÁRTYÁT!**

Felelős kiadó: DR. GAÁL ENDRE.

Lakása: Budapest, VIII., Rökt Szilárd-u. 31.

Nyomta: Hoffmann és Társa könyvnyomdája
Budapest, VII., Kazinczy-utca 5.**CORVINA** Legolcsóbb és legjobb beszerzési forrás

könyv- és papirkereskedés

VIII., JÓZSEF-KÖRUT 48.

Telefon: 1-495 84.

Modern kölcsönkönyvtár

havi bérlet 1 pengő